

gemeente **Oosterhout**

DE ROUTE NAAR DUURZAME ENERGIE IN OOSTERHOUT

Voortgang Routekaart Energietransitie 2019-2022

september 2021

Klimaatrapport en klimaatakkoord

Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) waarschuwt in haar rapport, dat in de zomer van 2021 verscheen, nadrukkelijk voor een te grote opwarming van de aarde. Het rapport stelt dat de mens onomstotelijk de oorzaak is van de opwarming van de aarde. Het IPCC laat in dat brede onderzoek zien wat op de langere termijn de gevolgen zijn van de wereldwijde uitstoot van te veel kooldioxide (CO²). Het rapport voorspelt wereldwijd vaker en extremere perioden droogte, hitte en neerslag, voedseltekorten, en een afnemende biodiversiteit. Het klimaat is inmiddels al verandert. Illustratief hierbij is de extreme wateroverlast (Nederland, België, Duitsland), hitte (hoogste temperatuur ooit 48,8 graden op Sicilië, de enorme bosbranden in Europa en extreme hitte, droogte en bosbranden elders in de wereld. Deze eeuw stijgt de temperatuur meer dan 1,5 tot 2 graden, tenzij de uitstoot van broeikasgassen heel sterk beperkt wordt. Verdere opwarming leidt wereldwijd tot nog grotere veranderingen in het klimaat, met grote economische schade en slachtoffers tot gevolg.

Ook de oplossing van dit probleem wordt door het VN-klimaatpanel aangegeven. De wereld kan deze problemen alleen redelijk binnen de perken houden bij een drastische vermindering van de CO²-uitstoot. Nu waren veel landen, waaronder Nederland daar al mee bezig. Het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord van het Rijk is om de kooldioxide in 2030 ten opzichte van 1990 te halveren en uiteindelijk moet de uitstoot in Nederland in 2050 omlaag met negentig procent en liefst nog meer.

In het Klimaatakkoord zijn landelijk afspraken gemaakt over de wijze waarop deze doelstellingen bereikt moeten worden.

Een van de belangrijkste pijlers van dit Klimaatakkoord is de omschakeling van fossiele naar duurzame energie. Iedere sector dient bij te dragen aan het minder verbranden van olie, steenkool en gas; de inwoners, de industrie, de landbouw. Voor alle sectoren zijn afspraken gemaakt hoe deze gaan bijdragen aan de reductie van CO².

Beleidsdocumenten

De regio's en de gemeenten hebben in dat Klimaatakkoord een belangrijke rol. De gemeente Oosterhout wil dan ook samen met inwoners en ondernemers in actie komen door te starten met de energietransitie met als doel een leefbare wereld te behouden.

Het gemeentebestuur van Oosterhout heeft de ambities neergelegd in een aantal documenten met als startdocument de Ambitienota Energietransitie 2030. Om deze ambities handen en voeten te geven is de Routekaart Energietransitie 2019-2022 opgesteld. In deze documenten zijn de thema's klimaatadaptatie en circulariteit niet meegenomen. Er is immers een aparte Uitvoeringsstrategie Klimaatadaptatie opgesteld, die momenteel verder wordt uitgewerkt in een concrete uitvoeringsagenda (raadsbehandeling november 2021). Op het thema circulariteit is nog geen beleidsplan uitgewerkt, door gebrek aan budget en capaciteit. Wel dragen we vanuit de gemeente bij aan enkele circulaire projecten.

Energietransitie - besparen

De energietransitie bestaat grofweg uit twee onderdelen: besparen en opwekken. Heel simpel: de energie die we in Oosterhout besparen hoeft niet opgewekt te worden. Vandaar dat energiebesparing een belangrijk speerpunt is van het beleid. Daarbij moet vooral gedacht worden aan het isoleren van woningen en bedrijfspanden en het gebruik van energiebesparende apparatuur en verlichting. Voor energiebesparing is in de Routekaart Energietransitie 2019-2022 het doel gesteld om in 2050 ruim dertig procent te besparen ten opzichte van het gebruik in Oosterhout in 2017. In de Routekaart Energietransitie 2019-2022 zijn de volgende gemeentelijke projecten benoemd die bijdragen aan de energiebesparing:

- 1 **Duurzaamheidsleningen**
- 2 **Energiebesparingscampagne met ONE en Regionaal Energieloket**
- 3 **VvE Power Zuid Nederland**
- 4 **Energiemaatregelen bedrijven**

1 Duurzaamheidsleningen

Tot op heden is de **duurzaamheidslening** 162 maal verstrekt aan inwoners van Oosterhout. Particuliere huiseigenaren kunnen op deze manier hun woning verduurzamen tegen een gunstige rente. De lening is primair gericht op het isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen.

2 Energiebesparingscampagne met ONE en Regionaal Energieloket

Samen met **Oosterhout Nieuwe Energie (ONE)** en het **Regionaal Energieloket** werken we samen om bewustwording voor energiebesparing en het duurzaam opwekken te vergroten.

De ervaren vrijwilligers van ONE zijn een zeer belangrijke schakel in het bereiken van de Oosterhoutse inwoners. Zij bemensen ook het Adviescentrum in de Oosterhoutse binnenstad waar inwoners op zaterdag gratis advies kunnen krijgen. In 2020 liep het landelijke project Regeling Reductie Energieverbruik (RRE), waarbij ruim tweeduizend huishoudens bereikt werden met gesprekken/huisbezoeken van energiecoaches. In 2021 startte

het vervolg met als doel om komend jaar nog eens 3800 huishoudens te bereiken en de inwoners te bewegen verduurzamingsmaatregelen in hun huis te nemen. Om vooral ook huurders te bereiken wordt samengewerkt met Thuisvester.

Het Regionaal Energie Loket heeft een digitaal informatieloket ingericht, waarin links zijn opgenomen naar onze eigen website www.duurzaamooosterhout.nl, die voortdurend wordt geactualiseerd. Op deze toegankelijke site staat alle informatie over duurzaam en klimaatbestendig wonen in Oosterhout: individuele en collectieve acties, partners, leveranciers, subsidieregelingen, evenementen en subsidieregelingen.

3 VvE Power Zuid Nederland

Oosterhout heeft ruim honderdvijftig verenigingen van eigenaren (VvE's), die wooncomplexen met in totaal 2.400 woningen beheren. Samen met Tilburg, Eindhoven, Waalwijk, Oss en de provincie Noord Brabant is het programma **VvE Power Zuid Nederland** opgezet met als doel een expertisecentrum waar alle VvE's terecht kunnen voor informatie, begeleiding en onderzoek. In 2019 en 2020 zijn vijf complexen (driehonderd woningen) in Oosterhout onderzocht op hun energielabel. Vervolgens zijn maatregelen geselecteerd die door de VvE's genomen kunnen worden om het complex te verduurzamen. In het komende project worden nog eens 250 appartementen onderzocht.

4 Energiemaatregelen bedrijven

Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen om **energiebesparende maatregelen** - met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar - te treffen. Het gaat om de bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 kubieke meter aardgas (equivalent) per jaar verbruiken. De besparing is berekend op 1,1 miljoen kWh elektriciteit en 103.000 kubieke meter aardgas.

De Omgevingsdienst Midden West Brabant (OMWB)

verzamelt en analyseert de verplichte rapportages. Van de 329 bedrijven die in Oosterhout informatieplichtig zijn, heeft inmiddels meer dan tachtig procent aan die plicht voldaan.

In het project Grote Oogst van de provincie Noord-Brabant zijn twaalf Brabantse bedrijventerreinen (plus Moerdijk) geselecteerd, waar de meeste kansen liggen op verduurzaming (energieopwekking, opslag, klimaatadaptatie, circulaire economie en draagvlak). Het

bedrijventerrein Vijf Eiken is uit deze analyse naar voren gekomen. Samen met provincie en de bedrijven wordt komende maanden een plan van aanpak uitgewerkt.

Per 1 januari 2023 moet elk kantoorgebouw met een oppervlakte vanaf honderd vierkante meter een geregistreerd Energielabel C hebben. Anders mag het gebouw niet meer als kantoor worden gebruikt. De gemeente Oosterhout gaat hierop vanaf najaar 2021 een proactief beleid voeren.

Energietransitie - opwekken

Opgave voor regio's

Eén van de afspraken in het landelijke Klimaatakkoord is dat dertig energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Deze regio's hebben een regionale energiestrategie (RES) ontwikkeld waarin is bepaald hoeveel duurzame energie er moet worden opgewekt. De regio West-Brabant heeft zich verplicht aan de opgave om in 2030 2 Terawattuur op te wekken via gangbare technieken (zon en wind) en 0,2 TWh via innovatieve technieken.

Opgave voor gemeenten

Deze opgave is onderverdeeld naar opgaves per gemeente, waarbij van Oosterhout in 2030 een bijdrage van 192 Gigawattuur (GWh) wordt verwacht. Dat komt overeen met de helft van het huidige energiegebruik in de gemeente. Deze opgave is door de gemeenteraad bekrachtigd in maart 2021.

Om het totaal aan benodigde duurzame energie in 2030 en 2050 te realiseren, is in Oosterhout een mix aan nieuwe energiebronnen nodig, want met alleen zonnepanelen op woningen en bedrijfsdaken worden die doelen nooit bereikt. Daarom zijn de realisatie van het Energiepark A59, het zonnepark Dorst, zon op bedrijfsdaken en de repowering van de bestaande windmolens op industrieterrein Weststad (na 2024) nodig.

Zon op woningen

In Oosterhout is tussen de tien en vijftien procent van de circa 26.000 woningen voorzien van zonnepanelen. De variatie per wijk is nog groot, van minder dan vijf procent in Oosterheide naar bijna vijftig procent in de Contreie. Door Thuisvester zijn inmiddels duizend woningen voorzien van zonnepanelen. Uitgaande van gemiddeld twaalf panelen per woning zijn er nu dus bijna vijftigduizend zonnepanelen geplaatst. Samen met ONE en REL is in de zomer van 2021 nog een inkoopactie gehouden, waarbij ruim tweehonderd woningen overgegaan zijn tot aankoop van PV-panelen.

Zon op bedrijfsdaken

De gemeente Oosterhout stimuleert ondernemers om zonnepanelen te gaan plaatsen. Vooralsnog is het wettelijk niet toegestaan bedrijven daartoe te dwingen. Het project Zon op Bedrijfsdaken levert uiteindelijk een bijdrage van ongeveer dertig procent aan de duurzame energieproductie van Oosterhout in 2030 (54 GWh). Daarvoor zijn ruim 160.000 panelen nodig. Uit een inventarisatie begin 2021 is gebleken dat inmiddels ruim 60.000 PV-panelen zijn geplaatst.

Niet alle bedrijfsdaken zijn geschikt voor de plaatsing van zonnepanelen. Een inventarisatie van de rijksoverheid geeft aan dat ongeveer een kwart van de industriedaken daarvoor geschikt is. In Oosterhout zijn ruim 650 daken groter dan duizend vierkante meter aanwezig met een gezamenlijk oppervlak van circa tweehonderd hectare. Op het nieuwe bedrijventerrein Everdenberg-Oost wordt van de bedrijven die zich daar vestigen geëist dat hun dak sterk genoeg is voor de bevestiging van zonnepanelen. Bij een volledige benutting van alle daken kan circa vijftien hectare aan PV-panelen worden geplaatst, waarmee evenveel energie wordt opgewekt als met de derde windmolen die in het Energiepark A59 is vervallen. Er wordt op Everdenberg-Oost bovendien geen gasnetwerk aangelegd.

Energiepark A59

In de Routekaart Energietransitie neemt Oosterhout zich voor om in samenwerking met de grondeigenaren, Shell en Eneco, in de Oranjepolder langs de A59 drie tot vier windturbines te plaatsen en circa 29 hectare in te vullen met zonnepanelen. Door windmolens en zonnepanelen te combineren ontstaat een Energiepark. Het oorspronkelijk beoogde Energiepark A59 zou in totaal een jaarlijkse opbrengst van circa 88 GWh krijgen. Waarmee ruim dertigduizend huishoudens per jaar van duurzame elektriciteit kunnen worden voorzien.

Zonnepark A59

In maart 2021 heeft Shell laten weten de ontwikkeling van het zonnepark A59 stop te zetten als gevolg van dalende SDE++-subsidie en de extra eisen die de gemeente stelde. Dit leidde tot een dusdanige verslechtering van de businesscase dat het zonnepark voor Shell niet langer haalbaar was. Het college heeft hierop besloten een onderzoek te starten naar de haalbaarheid van zelfontwikkeling het zonnepark, samen met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij. Shell heeft in eerste instantie exclusief met de gemeente onderhandeld over de overname van het zonnepark, maar dit heeft nog niet geleid tot een overeenkomst. Zodra er meer duidelijkheid is, wordt de gemeenteraad hierover nader geïnformeerd.

Windpark A59

Het oorspronkelijke initiatief van Eneco betrof een windpark met drie windmolens. Het college heeft gehoor gegeven aan de zorgen en bezwaren van de omgeving door Eneco te verzoeken de windmolen dichtst bij de bebouwing (circa 850 meter van Dommelbergen) te laten vervallen. Eneco heeft hier mee ingestemd en het definitieve project voor de vergunningaanvraag aangepast. De vergunningaanvraag is getoetst en de voorlopige verklaring van geen bedenkingen voor afwijken van het bestemmingsplan is een eerste maal besproken in de gemeenteraad. Het college en de gemeenteraad hebben geconcludeerd dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening en dat wordt voldaan aan alle geldende wet- en regelgeving. De ontwerpvergunning is ter inzage gelegd, waarop 37 zienswijzen zijn ingediend door individuele burgers en belangengroeperingen. De zienswijzen worden nu voorzien van een reactie door het college. Daarin worden ook de onafhankelijke onderzoeken naar (laagfrequent) geluid en gezondheid (door TNO) en de businesscase voor het windpark (door Topwind) meegenomen.

De Raad van State heeft eind juni een uitspraak gedaan over welke regels van toepassing zijn op de milieukundige eisen rond de realisatie van windmolenparken (n.a.v. het Nevele-arrest van het Europese Hof). Burgemeester en wethouders hebben

naar aanleiding daarvan besloten om de pauzeknop in te drukken en drie maanden de tijd te nemen voor onderzoek naar de gevolgen daarvan en een zorgvuldige afweging en besluitvorming. Daarna wordt bepaald of er voldoende duidelijkheid is om de procedure te hervatten en te besluiten over de vergunningaanvraag.

Zonnepark Dorst

Het zonnepark van initiatiefnemer Groendus voorzien in de realisatie van een zonneweide aan de Akkerweg in Dorst van in totaal tien hectare. Het gaat om circa 37.500 zonnepanelen met een totale capaciteit van zo'n 12,8 Megawatt.

Het totale oppervlak van het zonnepark beslaat circa 37 hectare. Van dit totale oppervlak zal een deel worden gebruikt voor aanleg van infrastructuur en landschappelijke inpassing. Na de inspraakprocedure heeft het college geconcludeerd dat het zonnepark Dorst past binnen de beleidsambities van de gemeente Oosterhout. Een kwart van de insprekers is zonder meer positief over het project en/of wil graag participeren. De bezwaren die binnen zijn gekomen waren vooral gericht op het zonnepark op de Bavelse Berg van de gemeente Breda. Dat park is goed zichtbaar vanuit de omgeving, doordat de groene aanplant nog ontbreekt. Dit staat echter los van de vergunningprocedure voor het zonnepark Dorst.

Het zonnepark Dorst wordt op maaiveld gerealiseerd en er zijn nauwelijks gevolgen voor de leefomgeving van de inwoners van Dorst. Eventuele hinder wordt in overleg met de omwonenden beperkt door een goede landschappelijke inpassing met groenstructuur. Met inachtneming van de zorgen en bezwaren die zijn ingebracht is er voor het college geen reden om medewerking aan dit project stop te zetten. De initiatiefnemer werkt het project nu verder uit voor de omgevingsvergunningaanvraag. Ook wordt er nog nader onderzoek gedaan bijvoorbeeld naar de gevolgen voor de natuur en archeologie. De Omgevingsdialog wordt voortgezet door de initiatiefnemer. De verwachting is dat een vergunningaanvraag in het najaar van 2021 wordt ingediend.

RES 1.0 (2019)	Zonneparken	Windenergie	Zon op bedrijfsdaken	TOTAAL
Opgave	34 GWh	104 GWh	54 GWh	192 GWh
Bereikt	0 GWh	36 GWh	1 GWh	37 GWh

Bron: RVO

Projecten	Zonneparken	Windenergie	Zon op bedrijfsdaken	TOTAAL
Gerealiseerd		36 GWh	15 GWh*	51 GWh
EnergieparkA59	43 GWh	30 GWh		73 GWh
Zonnepark Dorst	12 GWh			12 GWh
Everdenberg Oost			15 GWh	15 GWh
Zon op Bedrijfsdaken (RES)			39 GWh	39 GWh
TOTAAL	55 GWh	66 GWh	69 GWh	190 GWh

* luchtfoto's voorjaar 2021

Energietransitie woningen Oosterhout (circa 25.000)

 11.000 woningen met Energielabel A of B

 circa 5.000 woningen voorzien van PV-panelen

 3.800 woningen te bereiken met RRE-W

 2.000 woningen bereikt met RRE

 860 woningen aangesloten op het warmtenet

 1 huisje = 1.000 woningen

Transitievisie Warmte

Alle gemeenten in Nederland zijn verplicht om uiterlijk 2021 een transitievisie warmte (TVW) op te leveren. Met deze transitievisie wordt duidelijk hoe de woningen, kantoren en bedrijven in Oosterhout in de toekomst het best verwarmd kunnen worden zonder het gebruik van aardgas. Het vervangen van het aardgas zal flinke gevolgen hebben voor onze inwoners. In de TVW staan scenario's beschreven hoe te komen naar aardgasvrije wijken en dorpen in 2050.

Het doel is om in Oosterhout in 2050 geen aardgas meer te gebruiken voor verwarming van woningen. De eerste tussenstap van twintig procent aardgasvrije woningen moet in 2030 zijn gerealiseerd. In de eerste helft van 2021 zijn twee onderzoeken gehouden onder de inwoners. Ook is een uitgebreide technische analyse gemaakt van onze woningvoorraad en de (on)mogelijke oplossingen om van het gas af te gaan per wijk. De uitkomsten hiervan zijn reeds eerder met de gemeenteraad gedeeld.

Om helemaal van het aardgas af te komen zijn er met de huidige stand der techniek twee opties:

- 1 **All electric:** geheel elektrisch koken en verwarmen, bijvoorbeeld met warmtepompen en/of zonneboilers.
- 2 **Warmtenet:** via het grootschalige warmtenet dat nu wordt gevoed door de Amercentrale. Het warmtenet kan ook gevoed worden door aqua- en/of geothermie. Daarnaast kan gekozen worden voor een kleinschalig zelfstandig warmtenet in een specifieke wijk of dorp of individuele warmte-koude-opslag.

Zowel all electric als een vorm van een warmtenet hebben voor- en nadelen. De keuze voor één van beide oplossingen moet uiteindelijk door de inwoners gemaakt worden. De financiële haalbaarheid speelt hierbij natuurlijke een belangrijke rol. Een grootschalige uitbreiding van het bestaande Warmtenet voor grote delen van Oosterhout is op basis van de technische analyses de goedkoopste en minst ingrijpende oplossing.

Biogas is geen optie voor het verwarmen van heel Oosterhout, omdat er te weinig beschikbaar zal zijn. Het kan hooguit een oplossing vormen voor individuele gebouwen of woningen. Waterstof is voor 2030 zeker geen optie omdat deze vooral zal worden ingezet voor zwaar transport en industriële processen. De kostprijs van waterstof voor verwarming zal nog veel te hoog zijn en de beschikbaarheid te laag.

Duurzame gemeente

De gemeente Oosterhout draagt zelf ook een steentje bij aan de verduurzaming. Dit doen we samen met burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen.

Gemeentewerf

In 2017 zijn er ruim veertienhonderd zonnepanelen geplaatst op de gemeentewerf. Ook hierbij heeft ONE een belangrijke rol gespeeld. De inwoners konden deelnemen door een certificaat aan te schaffen, waarop rente en aflossing van toepassing is.

Brandweerkazerne

In 2021 is de brandweerkazerne vol gelegd met 380 zonnepanelen. Inwoners van gemeente Oosterhout konden zich hierop inschrijven. Energiecoöperatie ONE verzorgde deze lokale participatie. Er was veel belangstelling voor (over-inschrijving).

BO en VO Scholen

Oosterhout heeft 21 basisscholen, waarvan er zestien zijn voorzien van zonnepanelen. De scholen die nog geen panelen hebben worden binnenkort gesloopt of verbouwd. Drie scholen voor voortgezet onderwijs hebben sinds dit jaar zonnepanelen. In totaal liggen er nu bijna 1500 panelen op schooldaken, waarbij er nog een grote potentie is voor uitbreiding.

Sportaccommodaties

De gemeente investeert in ledverlichting in de eigen buitensportaccommodaties en levert ook een bijdrage aan ledverlichting die door verenigingen zelf wordt aangelegd, zoals onlangs nog bij OTC de Warande, MHC De Warande, TV Strijdo en TC Den Hout.

Duurzame mobiliteit

De medewerkers van de gemeente Oosterhout hebben op het gemeentehuis de beschikking over twee e-bikes en een elektrische auto. De gemeentewerk heeft ook een elektrische auto aangeschaft en beschikt over elektrische veegwagens. Volgend jaar staat de vervanging van een vuilnisauto in de planning, waarbij een duurzaam exemplaar zal worden geselecteerd (elektrisch of waterstof).

Om duurzame mobiliteit en elektrisch rijden in Oosterhout te stimuleren start in september 2021 een kleinschalige pilot met het realiseren van kabelgoten, voor inwoners die hun elektrische auto willen opladen met stroom uit eigen zonnepanelen.

Circulariteit in banden

Het platform voor de Duurzame Ondernemer richt zich onder meer op hergebruik van afval. Daaruit is een concreet project ontstaan: het bevorderen van circulariteit bij verwerking van afgedankte banden. In een samenwerking tussen Avans, lokale bedrijven en de gemeentewerf wordt een plan uitgewerkt om de waarde van deze afvalstof te verhogen.

SDG Lokaal

SDG lokaal is een platform dat de vertaling maakt van zeventien sustainable development goals naar de Oosterhoutse praktijk en bedrijfsleven. Elke maand staat op de website Oosterhout SDG lokaal een ander doel centraal.

Dashboard duurzaamheid

Voor de monitoring van de voortgang op het thema duurzaamheid is een Dashboard Duurzaamheid ontwikkeld. In één oogopslag is hierop te zien is wat de stand van zaken is op onderwerpen als duurzaamheidsleningen, energielabels en aardgasaansluitingen. Komende tijd wordt het dashboard verder uitgebreid met beschikbare data.

Website Duurzaam Oosterhout

De website www.duurzaamoosterhout.nl is recent vernieuwd. Hier kunnen onze inwoners de informatie vinden die nodig is om aan de slag te gaan met de verduurzaming van de eigen woning.

Duurzaam Oosterhout Week

Elk jaar begin oktober houden de gemeente, ONE, de Rabobank en de werkgroep Oosterhout Duurzaam de Duurzaam Oosterhout Week. Dan worden duurzame thema's als energiezuinigheid en aardgasvrij wonen bij het publiek onder de aandacht gebracht. De meest duurzame ondernemer van het jaar ontvangt de Groene Pluim. En op zaterdag is er een grote duurzaamheidsmarkt.

Mobiel duurzaamheidshuisje

Er komt een mobiel duurzaamheidshuisje met voorbeeldmaatregelen naar Oosterhout; een tiny house op wielen, bedoeld om de wijken in te trekken en onze inwoners op te zoeken. Het gaat hierbij om contact te zoeken met de inwoners en met hen informatie te delen over verduurzaming van hun huis. Samen met ONE zal de gemeente Oosterhout enkele dagdelen per week het huisje bemensen. Het huisje zal ook worden gebruikt wanneer we aan de slag gaan met de wijkuitvoeringsplannen voor de warmtetransitie.

